

Гарбич Ярослав Володимирович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

кафедра інформатики та методики її навчання

Тернопільський національний педагогічний університет ім.В.Гнатюка

м.Тернопіль, Україна

Harbychyaroslav@tnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0000-9784-5699>

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Анотація. Стаття присвячена висвітленню теоретичних і методичних питань підвищення якості освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти, які готують майбутніх туризмознавців. На основі дедуктивного аналізу психолого-педагогічної літератури, використання порівняння й узагальнення теоретичної інформації було встановлено, що використання педагогічного моделювання під час організації професійної підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів за спеціальністю J3 Туризм та рекреація зможе суттєво підвищити їхню готовність до майбутньої діяльності. Представлено підходи до розуміння наукової дефініції «модель» та висвітлено загальні методологічні принципи (незалежності, реалізованості, відповідності, завершеності, конструктивної цілісності, оптимальності), які покладені в її розробку. Зосереджено увагу на осмисленні функцій авторської моделі формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності, а також охарактеризовано три головних складових елемента блочної моделі (освітні компоненти, позааудиторна діяльність, практична підготовка).

Ключові слова: професійна підготовка, коледжі, майбутні фахівці сфери туризму, модель, принципи, функції.

Вступ. Як свідчать факти, туризм в нашій країні під час російсько-української війни зазнав доволі вагомих втрат та перебуває у стані занепаду. Проте, як передбачають аналітики, після закінчення війни у туристичній галузі нашої країни відбудеться бурхливий розвиток. Наголосимо на тому, що повністю поділяємо думку О. Орлової у тому, що «сучасний світовий туризм постає важливим чинником у розвитку країн, їх економічної, соціальної сфери та духовної культури. Феномен туризму – надзвичайно багатий за змістом і розмаїтий за проявами. Завдяки своїм функціям – світоглядній, культурно пізнавальній, соціальній, комунікативній, інтегративній, рекреаційній – він істотно впливає на стиль життя людини, процеси самопізнання і самовдосконалення та на її ідентифікацію» [12, с. 1].

Відзначимо, що у нашому баченні «розвиток світового та внутрішнього туризму, зміни в попиті на туристичні послуги, інтеграція національної туристичної сфери в міжнародний ринок зумовлює підвищення вимог до рівня підготовки майбутніх фахівців туристичної індустрії, які повинні бути готовими до швидких змін на ринку праці та володіти сучасними знаннями, навичками, компетентностями» [6, с.103]. З огляду на наведені факти, вже нині необхідно виважено підходити до формування готовності у майбутніх здобувачів освіти, що опановують спеціальність J3 Туризм та рекреація у закладах фахової передвищої освіти та активно використовувати педагогічне моделювання під час професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Можемо констатувати, що упродовж останніх десяти років питання які стосуються дослідження феномену туризму були в центрі уваги науковців. Так, у дисертаційному дослідженні Р. Драпушка [7] проаналізовано феномен туризм в умовах сучасних трансформаційних процесів з філософської позиції та досліджено його як об'єкт державної гуманітарної політики. З'ясовано, що у дисертації Г. Грабар «запропоновано таку модель простору туризму, яка

конститується гостинністю, що спонтанно виникає під час спілкування між гостями і господарями, туристами і туристичними організаціями» [5, с.10]. Цінними для нашого наукового пошуку є напрацювання І. Климко, яка аргументовано довела, що в контексті сьогодення «синтез мистецтв набуває культурно-історичної реконструкції як складова туристичної діяльності. Мистецтво в контексті туристичної діяльності не є самодостатнім, визначається як певний симбіоз» [8, с.2]. Нам імпонує той факт, що у дисертації О. Баб'юк зроблено акцент на тому, що формування професійно компетентності майбутніх фахівців сфери туризму доцільно здійснювати на засадах особистісного, діяльнісного, компетентнісного, професійно орієнтованого підходів [3, с.2].

У ході вивчення організації професійної підготовки майбутніх фахівців, що здобувають освіту у галузі знань J Транспорт та послуги спеціальності J3 Туризм та рекреація було з'ясовано, що дані питання перебували в центрі уваги українських науковців (Г. Гарбар [5], Р. Драпушко [7], І. Климко [8], С. Кожушко [9; 10], С. Літовки-Деменіної [11] та ін.

До прикладу, у публікації С. Кожушко [9] зроблено наголос на вивченні потенціалу інтерактивних технологій під час професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до налагодження неконфліктної взаємодії. Однак, ґрунтовних досліджень, які би безпосередньо стосувалися системного висвітлення теоретичних та методичних аспектів використання педагогічного моделювання у професійній підготовці здобувачів освіти закладів фахової передвищої освіти, які опановують спеціальність J3 Туризм та рекреація у відкритому друці ми не знайшли. Цей факт спонукав нас до вивчення окресленого кола проблематики.

Мета статті – проаналізувати потенціал педагогічного моделювання під час формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців-туризмознавців, які здобувають освіту в закладах фахової передвищої освіти та охарактеризувати методологіч-

ні аспекти, які покладено в основу розробки авторської моделі. Методи дослідження: дедуктивний аналіз психолого-педагогічної літератури, порівняння й узагальнення теоретичної інформації, вивчення наукових публікацій для висвітлення теоретичних і методичних питань, які стосуються розробки моделей. Проведено теоретико-методологічний аналіз потенціалу використання педагогічного моделювання для вдосконалення якості освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти у площині формування у майбутніх туризмознавців.

Виклад основного матеріалу. Насамперед варто зробити акцент на тому, що сучасним випускникам коледжів з дипломом фахового молодшого бакалавра доволі важко адаптуватися в сфері туризму. Науковці [4; 10; 11] зазначають, що нині у плані підвищення професійної підготовки кадрів, які працюватимуть у сфері українського туризму слід робити акцент на цілеспрямованому та виваженому поєднанні теорії та практики. Виходимо з тих міркувань, що освіта у закладах фахової передвищої освіти має бути не просто сумою теоретичних знань, умінь та навичок, а й передбачає сформовану готовність до їх накопичення, інноваційного вдосконалення та саморозвитку й самовдосконалення здобувача освіти. У нашому баченні доцільно активно синергувати найбільш вагомими методологічними принципами у процес педагогічного моделювання, що сприятиме суттєвому підвищенню рівня готовності майбутніх фахівців сфери туризму (туризмознавців) до майбутньої професійної діяльності. У цій площині доволі вагомою перспективою у професійній підготовці майбутніх фахівців у сфері туризму стає активне використання педагогічного моделювання.

Наголосимо на тому, що в освітньому процесі моделювання передбачає використання методів та положень філософії, світоглядного аналізу та оцінки отриманих результатів. Як доводить Н. Якса [13] термін «моделювання» належить до гносеологічних категорій, що характеризують один із доволі важливих шляхів наукового пізнання. З огляду на це, моделювання постає як метод дослідження об'єктів пізнання на основі розробки моделі, що служить не лише у цілях теоретичного і методичного обґрунтування, а й у цілях обрання ефективних практичних шляхів, що призводять до позитивних змін в освітньому процесі у цілому.

З методичної точки зору для того, щоб розробити модель формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності, насамперед варто дослідити сутність наукової дефініції «модель». Так, на основі узагальнення наукової літератури було з'ясовано, що цей термін має латинське походження «*modelium*» та дослівно означає «захід, образ, спосіб» у формі уявного образу, опису знаковими засобами або матеріальної системи, що створюється з метою отримання інформації. Одна із найбільш вагомих особливостей методу педагогічного моделювання, що має велике значення у педагогічних дослідженнях, полягає у його універсальності. Це проявляється в тому, що педагогічне моделювання не прив'язане до якогось окремого етапу дослідження та може застосовуватись на багатьох етапах наукового пошуку.

З'ясовано, що модель часто називають зразком чого-небудь; заміник оригіналу у пізнанні. Причому у методологічних працях з педагогіки наголошується на тому, що розроблена модель має відображати властивості, конкретні характеристики та чітко представляти зв'язки об'єкта-оригіналу. Іншими словами, педагогічне моделювання застосовують для розробки моделі у тому випадку, коли хочуть зобра-

зити конкретне явище схематично для того, щоб його краще зрозуміти та більш ґрунтовніше вивчити (не зрозуміле хочуть звести до зрозумілого). У психолого-педагогічному розумінні модель використовується в тому випадку, коли безпосереднє дослідження його не можливе внаслідок обмеженості сучасного рівня теоретичних знань та практики.

На основі узагальнення й систематизації наукової інформації під моделлю формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності будемо розуміти схематичне графічне зображення, яке відображає та відтворює реальний освітній процес у коледжах, які готують майбутніх фахівців за спеціальністю J3 Туризм та рекреація і здатна замінити його так, щоб ми отримали нову інформацію про вдосконалення освітнього процесу.

На основі вивчення фундаментальних праць іноземних науковців [1; 2] було виділено основні принципи на основі яких розроблена авторська модель формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності, серед яких:

- принцип незалежності, який передбачає, що матеріальна реалізація практичної діяльності щодо формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності не змінює її природу та закони функціонування освітнього процесу. Даний принцип передбачає конкретний опис та розробку механізму функціонування оптимальних матеріальних і технічних умов існування та перебігу освітніх процесів у коледжі;

- принцип реалізованості під час формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності має реалізуватися в існуючій системі освіти, яка створена у закладах фахової передвищої освіти. Цей принцип, заснований на допустимості винесення змін в освітні програми та передбачає конкретизацію та деталізацію усіх освітніх впливів;

- принцип відповідності виділяємо з огляду на те, що описані процеси функціонування освітнього процесу у коледжі мають відповідати поставленій меті. У практиці моделювання освітнього процесу у коледжах цей принцип закріплюється, з одного боку, у системі норм, методичних розпоряджень, а з іншого боку, за допомогою існуючих прототипів та методологічних підходів до організації професійної підготовки фахових молодших бакалаврів;

- принцип завершеності передбачає чіткий опис структури, взаємозв'язків, механізмів функціонування окремих складових компонентів моделі формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності відповідно до інтересів українського суспільства у сфері туризму;

- принцип конструктивної цілісності означає, що авторська модель має складатися з конкретних елементів та відносин між ними, які можуть бути відтворені в рамках існуючого освітнього процесу конкретного коледжу. Реалізація принципу конструктивної цілісності диктує конкретний спосіб організації освітнього процесу у коледжі;

- принцип оптимальності передбачає оптимальний вибір інноваційних методів, засобів, форм та способів реалізації формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності. Він має бути чітко усвідомлений, бо дозволяє чітко якісно організувати освітній процес у коледжі.

Працюючи над розробкою авторської моделі, ми прагнули щоб вона відповідала гуманістичній спрямованості професійної підготовки студентів-туризмознавців, а їх освіта у закладах фахової передвищої освіти була особистісно орієнтованою. З практичної

точки зору для підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти за спеціальністю ІЗ «Туризм та рекреація» Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола нами була запропонована авторська модель має блочну структуру. Найважливіший блок – організаційний, який охоплює освітні компоненти, позааудиторну діяльність та практичну підготовку. Так, під час вивчення освітніх компонентів (навчальні предмети) ми запропонували активне впровадження інтерактивних освітніх технологій. Зокрема, під час вивчення таких освітніх компонент як «Технологія і організація туристичної діяльності»; «Організація екскурсійної та музейної справи»; «Туристичні ресурси України»; «Туристичне краєзнавство і країнознавство»; «Організація готельного обслуговування» ми розробили цикл інтерактивних лекцій, бесіди, дискусії, групові тренінги. Позааудиторну діяльність ми також удосконалили, запропонували цикл виїзних занять, екскурсії, конференції, реферати, есе, доповіді тощо. Виходимо з того, що практична діяльність є надзвичайно ваговою, адже розкриває можливе реальне застосування отриманих теоретичних знань майбутніх фахівців сфери туризму та складається із навчальних практик та стажувань. Саме на основі практичної діяльності студенти мали можливість застосувати отримані теоретичні знання та вміння у реальній діяльності. Відзначимо, що практика є важливим елементом навчального процесу та найскладнішою його формою в організаційному та методичному плані. Для якісної організації практики ми ефективно поєднували інтереси бази практики та коледжу як навчального закладу, а також пристосували процес навчання до практичних завдань конкретної установи чи організації сфери туризму. Такий підхід до організації практичної підготовки дозволяє послідовно підтримувати належний рівень інтересу до освітнього процесу здобувачів освіти з метою якісного оволодіння практичним досвідом реалізації майбутньої професійної діяльності.

У нашому дослідженні розроблена авторська модель формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності виконує три основні функції:

- психолого-педагогічного впливу (на основі моделі ми вивчали та досягали особливості організації освітнього процесу у коледжі під час організації професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері туризму, які б без використання моделювання заглибилися не до кінця збагненними через великі масштаби, або свою складність);
- нормативна (забезпечила змогу провести валидне порівняння отриманої інформації про стан готовності туризмознавців до майбутньої професійної діяльності з початковою до експериментального дослідження);
- ілюстративна (розробка авторської моделі дозволила нам виявляти і систематизувати отриману наукову інформацію та логічно її впорядкувати, а також моделювання сприяло чіткій науково достовірній обробці зібраних даних);
- систематизуюча (ця функція дозволила на основі розробки моделі розглядати предмет дослідження (у нашому випадку процес формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності) як сукупність взаємодіючих систем).

Відзначимо, що як своєрідний аналог реального об'єкта, авторська модель відтворює найістотніші характеристики професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму, що дозволяє виділити її головні методологічні та педагогічні ознаки. По-перше, модель забезпечує обрання ефективних педагогічних

умов, що сприяють підвищенню ефективності професійної туристської освіти та одночасне створення належних передумов для особистісного розвитку здобувачів освіти, що здійснюється в ході теоретичної та практичної підготовки в закладах фахової передвищої освіти. Ефективність вирішення цього завдання, на наш погляд, може бути значно вищою за рахунок використання можливості насичення змісту освітньої діяльності студентів інноваційними освітніми технологіями, які базуються на використанні інтерактиву.

По-друге, авторська модель враховує можливості гуманізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі через забезпечення ширших можливостей для професійно-особистісного розвитку як на заняттях так і за межами освітнього процесу, де майбутні туризмознавці вдосконалюють професійну майстерність в різних напрямках туризму (експедиції, секції студентського наукового товариства тощо).

По-третє, представлена модель відображає базові характеристики особистості та окреслює зміст майбутньої професійної діяльності, виступаючи орієнтиром у дослідженні динаміки їх удосконалення, що сприяє підвищенню ефективності професійної туристичної освіти на різних етапах її становлення та функціонування.

По-четверте, розроблена модель є динамічною структурою, адже базові елементи моделі можуть, за потреби, змінюватися, а також виступають головними орієнтирами при розробці практичних засобів методичного забезпечення та розробки дидактичних матеріалів для студентів спеціальності ІЗ Туризм та рекреація, що навчаються в коледжі.

По-п'яте, авторська модель забезпечує ґрунтовну основу для розробки засобів педагогічного управління професійно-особистісним розвитком майбутніх фахівців сфери туризму під час професійного навчання у закладах фахової передвищої освіти.

Висновки. Основними недоліками професійної підготовки майбутніх кадрів у закладах фахової передвищої освіти є несистемне поєднання теоретичних досліджень із методологією. Саме педагогічне моделювання та цілеспрямоване використання найбільш вагомих загальних методологічних принципів зможуть суттєво зменшити ці прорахунки та вдосконалити якість професійної підготовки майбутніх фахівців галузі знань І Транспорт та послуги спеціальності ІЗ Туризм та рекреація. Педагогічне моделювання володіє великим потенціалом для вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму, а розробка та використання моделей є вагомим для визначення або уточнення характеристик освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти та раціоналізації способів формування у здобувачів освіти готовності до майбутньої професійної діяльності. Запропонована нами модель виражає єдність цілей, принципів, змісту, форм та методів організації освітнього процесу. Головним блоком моделі визнано організаційний, який поєднуючи різні освітні компоненти, позааудиторну діяльність та практичну діяльність, допомагає підвищувати ефективність особистісного розвитку майбутнього фахівця сфери туризму з дипломом фахового молодшого бакалавра. Подальші наші напрацювання будуть присвячені обґрунтуванню та експериментальній перевірці дієвості психолого-педагогічних умов, що підвищують результативність процесу формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності під час навчання у закладах фахової передвищої освіти.

Конфлікт інтересів. Автор підтверджує відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Дане дослідження має теоретичний характер та не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Hirschi A. The career resources model: An integrative framework for career counsellors. *British Journal of Guidance & Counselling*. 2018. No.46 (2). P.153–176. <https://doi.org/10.1080/03069885.2018.1434136>
2. Lent R.W., Ezeofor I., Morrison M.A., Penn L.T., & Ireland G. W. Applying the social cognitive model of career self-management. *Journal of Vocational Behavior*. 2021. S.127. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2021.103550>.
3. Баб'юк О.В. Формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців сфери туризму: дисертація... канд. пед. наук; спеціальність: 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови) / О.В.Баб'юк. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2019. 280 с.
4. Волкова Н.П. Колаборативне навчання як засіб формування полікультурної комунікативної компетентності при підготовці майбутніх фахівців у галузі туризму. *Наука і техніка сьогодні. Серія Педагогіка*, 2024. Вип.9 (37). С.297–307. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9\(37\)-297-307](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9(37)-297-307)
5. Гарбар Г.А. Філософія гостинності в українському просторі туризму (соціально-філософський аналіз): дисертація... канд. філософських наук; спеціальність: 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / Г.А.Гарбар. Національний педагогічний університет ім.М.П.Драгоманова, Київ, 2013. 394 с.
6. Гарбич Я.В. Інтерактивні технології як головні орієнтири організації якісної професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму у закладах фахової передвищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип.78 (1). С.102–107. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/78.1.18>
7. Драпушко Р.Г. Світоглядна парадигма українського туризму в умовах сучасних трансформаційних процесів: дисертація... канд. філософських наук; спеціальність: 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / Р.Г.Драпушко. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2018. 195 с.
8. Климко І.Г. Синтез культурних практик туристичної діяльності як фактор гармонізації глобалізаційних процесів сучасності: дисертація... канд. філософських наук; спеціальність: 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури / І.Г.Климко. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2017. 218 с.
9. Кожушко С.П. Інтерактивні технології навчання у підготовці фахівців туристичної галузі до професійної взаємодії. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2017. Вип.2 (14). С.244–249. <https://doi.org/10.32342/2522-41-5-2017-0-14-244-249>
10. Кожушко С.П., Бойко Л.Г. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців туристичної сфери до роботи в умовах кризових станів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. 2023. Вип.1 (25). С.194–203. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2023-1-25-218>
11. Літовка-Демєніна С.Г. Педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до екскурсійної діяльності в процесі професійної підготовки. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип.27. С.189–192.
12. Орлова О.В. Туризм в контексті аксіологічної проблематики культури: дисертація... канд. культурології; спеціальність: 26.00.02 – світова культура і міжнародні культурні зв'язки / О.В.Орлова. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. Київ, 2012. 190 с.
13. Якса Н. *Основи педагогічних знань: навч. пос.* 2007. Київ: Знання. 358 с.

References

1. Hirschi, A. (2018). The career resources model: An integrative framework for career counsellors. *British Journal of Guidance & Counselling*, 46 (2), 153–176. <https://doi.org/10.1080/03069885.2018.1434136>
2. Lent, R.W., Ezeofor, I., Morrison, M.A., Penn, L.T., & Ireland, G.W. (2021). Applying the social cognitive model of career self-management. *Journal of Vocational Behavior*, 127. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2021.103550>.
3. Bab'juk, O. V. (2019). *Formuvannia profesiino oriientovanoi anhlomovnoi kompetentnosti v monolohichnomu movlenni maibutnikh fakhivtsiv sfery turizmu* [Formation of professionally oriented English language competence in monologue speech of future tourism specialists] (Unpublished candidate dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Volkova, N. P. (2024). Kolaboratyvne navchannia yak zasib formuvannia polikulturnoi komunikatyvnoi kompetentnosti pry pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv u haluzi turyzmu [Collaborative learning as a means of forming multicultural communicative competence in the training of future specialists in the field of tourism]. *Nauka i tekhnika sohodni. Serii Pedahohika*, 9 (37), 297–307. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9\(37\)-297-307](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9(37)-297-307) [in Ukrainian].
5. Harbar, H. A. (2013). *Filosofia hostynnosti v ukrainskomu prostori turyzmu (sotsialno-filosofskyi analiz)* [Philosophy of hospitality in the Ukrainian tourism space (socio-philosophical analysis)] (Unpublished candidate dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
6. Harbych, Ya. V. (2024). Interaktyvni tekhnolohii yak holovni oriientyry orhanizatsii yakisnoi profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sfery turyzmu u zakladakh peredvyshchoi osvity [Interactive technologies as the main guidelines for organizing quality professional training of future tourism specialists in higher educational institutions]. *Innovatsiina pedahohika*, 78 (1), 102–107. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/78.1.18> [in Ukrainian].
7. Drapushko, R. H. (2018). *Svitohliadna paradyhma ukrainskoho turyzmu v umovakh suchasnykh transformatsiinykh protsesiv* [The worldview paradigm of Ukrainian tourism in the context of modern transformation processes] (Unpublished PhD dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
8. Klymko, I. H. (2017). *SynteZ kulturnykh praktyk turystychnoi diialnosti yak faktor harmonizatsii hlobalizatsiinykh protsesiv suchasnosti* [Synthesis of cultural practices of tourism activity as a factor in harmonizing globalization processes of modernity] (Unpublished candidate dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
9. Kozhushko, S. P. (2017). Interaktyvni tekhnolohii navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv turystychnoi haluzi do profesiinoi vzaiemodii [Interactive learning technologies in training tourism industry specialists for professional interaction]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Serii «Pedahohika i psykhohiia»*, 2 (14), 244–249. <https://doi.org/10.32342/2522-41-5-2017-0-14-244-249> [in Ukrainian].
10. Kozhushko, S.P., & Boiko, L.H. (2023). Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi fakhivtsiv turystychnoi sfery do roboty v umovakh kryzovykh staniv [Competency-based approach to training tourism professionals to work in crisis situations]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia*, 1 (25), 194–203. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2023-1-25-218> [in Ukrainian].
11. Litovka-Demenina, S.H. (2017). *Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv sfery turyzmu do*

- ekskursiinoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Pedagogical conditions for forming the readiness of future tourism specialists for excursion activities in the process of professional training]. *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 27, 189–192. [in Ukrainian].
12. Orlova, O.V. (2012). *Turyzm v konteksti aksiolohichnoi problematyky kultury* [Tourism in the context of the axiological problematics of culture] (Unpublished candidate dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
13. Yaksa, N.V. (2007). *Osnovy pedahohichnykh znan* [Fundamentals of pedagogical knowledge]. Znannia. [in Ukrainian].

Рукопис надійшов: 02.03.2026
Перше рішення: 31.03.2026
Доопрацьовано (раундів: 1): 05.04.2026
Прийнято до друку: 21.04.2026
Опубліковано онлайн: 30.04.2026

Harbych Yaroslav
PhD Student

Department of Informatics and Teaching Methods
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

MODELING THE PROCESS OF FORMING THE READINESS OF FUTURE TOURISM SPECIALISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES

Abstract. The article is devoted to theoretical and methodological issues of improving the quality of the educational process in institutions of professional pre-higher education that train future specialists who will work in the field of tourism. It aims to analyze the potential of pedagogical modeling during the formation of readiness for professional activity of future tourism specialists at higher institutions of professional pre-higher education, and to characterize the methodological aspects that are the basis for the development of the author's model. Research methods applied: deductive analysis of psychological and pedagogical literature, comparison and generalization of theoretical information, and examination of scientific publications to highlight theoretical and methodological issues related to model development. The use of pedagogical modeling during the organization of professional training of future professional junior bachelors in the specialty J3 «Tourism and Recreation» can significantly increase their readiness for future activities. We consider pedagogical modeling as a method of scientific research that serves for the purposes of theoretical and methodological justification for introducing innovations into professional training, and helps to choose effective practical ways to improve the educational process in college. The study presents approaches to understanding the scientific definition of «model». The model of formation of future tourism specialists' readiness for professional activity is considered as a schematic graphic image that reproduces the real educational process in colleges and is able to replace it, so that new information about improving the educational process can be obtained. The article highlights the general methodological principles, which are the basis for developing the author's model. Attention is focused on understanding the functions of the author's model of formation of readiness of future specialists in the field of tourism for professional activity. The main block of the model is recognized as organizational, combining educational components, extracurricular activities, and practical activities, and helping to increase the effectiveness of personal development of a future tourism specialist with a professional junior bachelor's degree.

Keywords: professional training, colleges, future tourism professionals, model, principles, functions.